

COVID-19 SALGIN SÜRECİNDE ÖĞRETMENLERİN KİTAP OKUMA TUTUM VE DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Ahmet İhsan KAYA¹, Aslıhan KAYA², Recep BİNDAK³

1 Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Şehitkamil-Gaziantep, ikaya@gantep.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5031-8226.

2 Öğretmen, Gaziantep Millî Eğitim Müdürlüğü, Şahinbey- Gaziantep, ccaskacc@gmail.com ORCID: 0000-0002-1577-3095.

3 Gaziantep Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Şehitkamil-Gaziantep, bindak@gantep.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0005-7862.

Geliş Tarihi: 26.08.2020 Kabul Tarihi: 14.10.2020 DOI: 10.37669/milliegitim.785990

Öz: Tutkuların en asili, aklın en soylu işi olarak nitelenen okuma eylemi, yaşamın en önemli uğraşlarından biri olarak yerini alır. Okuma bireylerin, toplumların, ülkelerin kültürel ve ekonomik gelişmişlik düzeylerinin ölçütü olarak kabul edilir. Bu eylemin daha çok okuma sevgisinin bireylere kazandırılmasında önemli rolü olan öğretmenlerle ilişkilendirildiği söylenebilir. Bu nedenle öğretmenlerin okumaya ilgili tutum ve görüşleri önemlidir. 2020'nin başında tüm dünyayı sarsan COVID-19 salgını her şey gibi öğretmenlerin okumaya karşı ilgi ve tutumlarını da değiştirmiştir. Bu çalışmanın amacı COVID-19 salgını sırasında öğretmenlerin okuma tutumlarını ve davranışlarını incelemektir. Farklı illerde görev yapan öğretmenlerle yapılan kesitsel, web tabanlı ankette, COVID-19 salgını sürecinde okumaya yönelik tutum ve davranışa ilişkin 20 maddelik bir anket uygulanmıştır. Tarama modelinde yürütülen bu çalışmada veri toplamak için anket formu kullanılmış, bu form katılımcılara internet ortamında ulaştırılmıştır. Çalışmanın bağımlı değişkeni olan kitap okumaya yönelik tutumlar 12 maddeli Likert tipi bir ölçek ile belirlenmiştir. İstatistiksel analiz, tutum ve bağımsız değişkenler arasındaki ilgili farkı göstermek için t testi, Anova, Ki kare testi ile hesaplanmıştır. Anketi yanıtlayan toplam 582 öğretmenin % 50,7'si kadın, % 49,3'ü erkeklerden oluşmuştur. Veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre salgın sürecinin kitap okuma üzerindeki etkisi bakımından kadınların erkeklere göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 salgın süreci; öğretmenler; kitap okuma; okuma tutumu.

AN INVESTIGATION OF TEACHERS' ATTITUDES AND BEHAVIORS TOWARDS READING BOOKS DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Abstract:

The act of reading, which is described as the most noble of passions and the most noble work of the mind, takes its place as one of the most important occupations of life. Reading is accepted as a measure of the cultural and economic development levels of individuals, societies and countries. It can be said that this act is mostly associated with teachers, who have an important role in nurturing a love of reading in individuals. Therefore, teachers' attitudes and opinions about reading are important. The COVID-19 epidemic, which has deeply affected the whole world at the beginning of 2020, has changed the interests and attitudes of teachers towards reading like everything else. In this study, it was attempted to examine teachers' attitudes and behaviours towards reading books during the Covid-19 process. The aim of this study is to investigate the reading attitudes of teachers at the time of COVID-19 pandemic. In this cross-sectional, web-based survey, conducted with teachers working in different provinces, a questionnaire with 20 items regarding the attitude and behaviour toward reading during COVID-19 was used. A questionnaire form was used to collect data in this study, which was conducted in the survey model. The questionnaire form was delivered to the participants on the internet. Attitudes towards reading books, which is the dependent variable of the study, were determined with a 12-item Likert-type scale. Statistical analyses were computed with t test, Anova, Chi square test, utilized to depict relevant difference between attitude toward reading and independent variables. Among a total of 582 teachers who answered the questionnaire, 50.7% are female and 49.3% are male. The data were analysed using SPSS program. According to the findings of the research, it has been determined that women have more positive attitudes towards reading books during the epidemic process than men.

Key Words: Covid-19 pandemic, teachers, reading book, attitude toward reading

Giriş

Yaşamımızda en çok kullanılan kelimelerden biri olan okuma sözcüğü, bir kavram veya terim olarak farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Okuma işiyle uğraşmak anlamında kullanılan bu sözcük, toplumda daha çok eğitim kurumlarında öğrenim görmek; başka bir ifadeyle bir mesleğe, statü ya da bir makama ulaşma aracı olarak al-

gılanmaktadır. Okumak, bazen bireyin iç dünyasına yapılan yolculuklarla kendini tanıma ve anlamlandırma süreci olarak ifade edilir. Bu anlam, Yunus Emre'nin *İlim, ilim bilmektir / İlim kendin bilmektir* musralarıyla asıl anlamını kavrar. Kimi zaman da okuma bireyin var olma ve yaşam sürecini değerlendirme bağlamında evreni egzotik bir kitap kabul edip onu anlamaya çalışma süreci olarak kabul edilir. Bu sözcük aynı zamanda eğitim bilimleri ve özellikle Türkçe eğitiminin temel kavramlarından biri olarak da yerini alır. Bu anlamda okuma sözcüğü, dil öğrenme sürecindeki anlama becerisinin ikinci aşamasını ifade eder ki bu da sözcükleri, tümceleri veya bir yazıyı bütün unsurlarıyla görme, algılama, kavrama ve anlamlandırma etkinliği olarak tanımlanabilir (Gündüz ve Şimşek, 2011). Başka bir ifadeyle okuma, “bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliği” olarak da tarif edilebilir (Demirel, 1999: 59).

Yaşamımızda önemli bir yeri olan okuma ifadesi sözlüklerde farklı anlamlarda yer almış olsa da bu sözcükle asıl kastımız bir metin ya da kitap okumaktır. Bu anlamda okuma işi, yazılı, basılı, kabartma ve oyma türündeki simgelerden anlam çıkarma süreci olarak tanımlanabilir (Kurulgan ve Çekerol, 2008). Yazılı metinler vasıtasıyla iletişimde bulunma işi olarak da ifade edilen okuma “içimizdeki gizli kapıları açarak bize yol gösteren ve ruhumuzu tedavi eden bir yöntem olarak da” görülür (Akteş, 2001: 13). Bu yönleme aracı olan kitaplar, okuyucuda birtakım arzular uyandırdığı gibi onların iştiaklarını da arttırır. Onun için Proust'un ifadesiyle kitap okuma “eğlencelerin en asilidir ... daha doğrusu en asilleştiricisi”dir (Meriç, 1992: 115).

Kitaplar bazen bir sığınak, bazen huzur ve bilgi kaynağı olur. Zira bu kaynak çağlar boyu nesilden nesle aktarılmak suretiyle varlığını zenginleştiren güçlü bir memba olarak yerini korur. Her birey, membaın birer damlası olan kitaplarla zorunlu veya istekli olarak tanışır. Bu durum bazıları için sıradan ve basit; bazıları için de bir hayat felsefesi ve tutku haline gelen derin anlamlar içerir.

Okumak daha çok zihinsel bir eylem niteliğindedir. Okuma sürecinde birey duyuşsal, zihinsel, bilişsel ve sosyal anlamda etkileşimler yaşar. Çoğunlukla bir alışkanlık olarak ifade edilen bu eylem, “alışkanlıktan çok, zamanla gelişen ve eğitim sonucu kazandırılan bir davranış” hâlini alır (Aytaç, 2005). Bu anlamda okuma becerisi etkin olan birey, farklı bakış açısı yanında birçok beceriyi de kazanabilir. Başta sözcük dağarcığını canlandırarak zenginleştirir. Kelime dağarcığı zenginleşen birey, kendini daha iyi ve doğru ifade eder, yaratıcılık, yetenek, soyut düşünme, hayal gücü, zihinsel ve motor becerileri gibi özellikleri de gelişir (Akçamete, 1990). Ayrıca bazen dinlenmek, eğlenmek, keyif almak, hoşça vakit geçirmek için; hayatı tanımak, deneyimlerini zenginleştirmek ya da politik, ahlakî, dinî alanlarda feyz almak için de kitabın kapısını çaldığı olur (Aytaç, 2002: 1).

Okuma, temel ihtiyaçlardan biri olarak düşünülebilir. Çünkü birey okuma aracılığıyla kendini gerçekleştirme mutluluğu ve estetik haz alma zevkini yaşar. Estetik

zevk, sanat ve edebiyata kaynaklık eden kitaplar aracılığıyla gerçekleşir. Bu açıdan “özellikle yazınsal metinler, insanlığın duygu ve düşünce birikimini en zengin ve etkili biçimde ortaya koyan ürünlerdir. Okunması, bireyleri çeşitli duygu, düşünce ve eylem biçimleriyle karşılaştırır. Bu bağlamda okuma, bireylerin, duyuşsal boyutlu davranışlar kazanmasında ve beğeni düzeylerinin yükseltilmesinde etkili olan bir süreçtir” (Sever, 2011: 12). Bu sürece en güzel örnek Maksim Gorki'nin fırıncı çırağı olarak çalıştığı yıllarda, Tolstoy'un bir hikâyesini okurken gösterdiği tavırda kendini gösterir. Gorki, okuduğu cümleler karşısında öylesine kendinden geçer ki, acaba kâğıdın içinde büyüü bir şey mi var diye havaya kaldırarak bakar. Tabii beyaz sahife üzerinde siyah harflerden başka bir şey göremez. O saf fırıncı çırağını ve bütün saf okuyucuları büyüleyen şey, ak sayfa üzerine kara harflerle yazılan kitabın sihirli dünyasından başka bir şey değildir. Ölülerin dirilip, ağaçların konuştuğu bu dünyada kâğıt, harf ortadan kalkar, gitmediğimiz şehirlerde dolaşır, tanımadığımız insanlarla tanışır, onların yatak odalarına girer, hatta ruhlarına bile sızabilirsiniz (Kaplan, 1989; 183).

Okuma eylemi, bireyleri etkilediği gibi toplumların ve ülkelerin ekonomik ve kültürel gelişmişliğinin, uygarlık düzeyinin ölçütlerinden biri olarak da kabul edilmektedir (Dökmen, 1994). Okuma, sürekli gelişen ve derinleşen dünyayı yakalamak ve ona uyum sağlayabilmek için elimizdeki en işlevsel araçtır (Kurulgan ve Çekerol, 2008). Tutkuların en asili, zihinlerin ise en soylu işi olarak nitelendirilen okuma, her bireyi ilgilendiren önemli bir uğraştır. Kuşkusuz bu eylemin en çok nesiller yetiştiren öğretmenlere yakıştığı söylenebilir, zira okuma sevgisinin bireylere kazandırılmasında öğretmenler rol model olmaktadır (Rapoport vd., 2016). Bu anlamda öğretmenlerin okumaya karşı tutum ve davranışları merak konusu olmuştur. Ancak 2020'nin başında dünyayı sarsan Covid-19 salgını yaşanmış, artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı bir süreç başlamıştır. Bu süreçte yaşamın her alanda olduğu gibi eğitim kurumları da kapatılmış ve herkes mecburi inziva hayatı yaşamıştır. Bu salgın sürecinde her şeyde olduğu gibi öğretmenlerin okumaya karşı ilgi ve düşüncelerinde de bazı değişimlerin olabileceği muhtemeldir. Bu değişimin nasıl olduğunu belirlemek için farklı kademe ve branştaki öğretmenlere yönelik hazırlanan anket aracılığıyla veriler toplanarak öğretmenlerin tutum ve davranışları incelenmiştir. Çalışmanın bu ana problemi bağlamında aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Salgın sürecinde öğretmenlerin kitap okumaya yönelik tutumları a) cinsiyet, b) mesleki kıdem, c) görev yaptığı okul türü, d) idari görev, e) branş, f) ikamet edilen coğrafi bölge değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

2. Salgın sürecinde tercih edilen kitap konusu ile öğretmenin cinsiyeti arasında bir ilişki var mıdır?

3. Salgın sürecinde tercih edilen kitap konusu ile öğretmenin mesleki kıdemi arasında bir ilişki var mıdır?

4. Salgın sürecinde okunan kitap konusuna göre öğretmenlerin okuma tutumları arasında anlamlı fark var mıdır?

Yöntem

Covid-19 salgını sürecinde öğretmenlerin kitap okumaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelendiği bu çalışma ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. Bilindiği gibi ilişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını veya/ve derecesini ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırma modelleri' olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2007). Veri toplama aracı, Mayıs-Haziran 2020 tarihlerinde online olarak öğretmenlere ulaştırılmıştır.

Örneklem

Araştırmada basit rastgele örnekleme metodu kullanılmıştır. Verilere online ortamda ulaşılabilen öğretmenler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise veri toplama aracına Türkiye'nin çeşitli illerinde ikamet eden ve gönüllü olarak katılan öğretmenler oluşturmuştur. Sonuçta örneklem veri toplama aracını cevaplayan 582 öğretmenden oluşmuştur. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin çeşitli kişisel değişkenlere göre dağılımı Çizelge1'de verilmektedir.

Çizelge 1. Katılımcıların bazı kişisel bilgileri

Değişken	Frekans	Yüzde
<i>Cinsiyet</i>		
Kadın	295	%50,7
Erkek	287	%49,3
<i>Mesleki kıdem</i>		
1-5 yıl	141	%24,2
6-10 yıl	118	%20,3
11-15 yıl	117	%20,1
16-20 yıl	76	%13,1
21 yıl veya ++	130	%22,3
<i>Görev okul türü</i>		
Okul öncesi	14	%2,4
İlkokul	144	%24,7
Ortaokul	197	%33,8
Lise	227	%39,0
<i>İdari görev</i>		
Var	85	%14,6
Yok	497	%85,4

Süreçte ikamet edilen bölge

Akdeniz	100	%17,2
Doğu A.	65	%11,2
Ege	19	%3,3
Güneydoğu A.	262	%45,0
İç Anadolu	65	%11,2
Karadeniz	21	%3,6
Marmara	50	%8,6

Bu süreçte daha çok hangi alan/konuda kitap/kitaplar okudunuz

Bu süreçte hemen hiç okumadım	34	%5,8
Dini	101	%17,4
Edebiyat	198	%34,0
Mesleki Gelişim	82	%14,1
Sağlık	16	%2,7
Siyasal	9	%1,5
Sosyoloji-Felsefe	63	%10,8
Bunların Dışında	72	%12,4
Ekonomi	5	%0,9
Cevapsız	2	%0,3

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler, kişisel bilgi formu ve ölçek olmak üzere iki bölümden oluşan ve araştırmacılar tarafından oluşturulan bir veri toplama aracı ile toplanmıştır. Veri toplama aracının birinci bölümünde, kişisel değişkenleri belirlemeye yönelik yedi sorudan oluşan (cinsiyet, mesleki kıdem, idari görevin olup olmaması, görev yaptığı okul türü, şu anda ikamet edilen bölge, branşı, tercih ettiği kitap konusu) kişisel bilgi formu yer almıştır. İkinci bölümde ise öğretmenlerin salgın sürecinde kitap okumaya yönelik tutumlarını belirleme amaçlı 12 maddelik, 5'li Likert tipinde bir ölçek yer almıştır. Ölçeğin hazırlanması sürecinde ilgili literatürdeki benzer ölçeklerden yararlanılmış, (Konan ve Oğuz, 2013; Dedeoğlu ve Ulusoy, 2013; Sarar Kuzu ve Doğan, 2015; Doğan ve Çermik, 2016) oluşturulan taslak uzman görüşüne sunulmuştur. Alınan dönütler sonucunda son şekli verilen ölçek veri toplama aracına eklenmiştir. Kitap okuma tutumlarını belirlemede kullanılan ölçeğin güvenilirlik-geçerliliğine ait kanıtlar aşağıda özetlenmiştir.

Öğretmenlerin kitap okumaya yönelik tutumlarını belirlemede kullanılan ölçeğin güvenilirlik analiz sonuçları Çizelge 2'te sunulmaktadır.

Çizelge 2. Güvenirlik analiz sonuçları

	R	Loa-ding	Estimate
1. Bu salgın/pandemi sürecinde kitap okumaya olan ilginin arttığını düşünüyorum.	,668	,724	1,000
2. Salgın\Pandemi öncesi daha çok kitap okuyordum.*	,260	,351	,356
3. Salgın\Pandemi sürecinde kitap okumak benim için önemli bir uğraş oldu.	,728	,752	1,199
4. Bu süreçte kitap okumak sıkıcı bir uğraştır.*	,411	,451	,477
5. Okumak isteyip de daha önce okuyamadığım bazı kitapları bu süreçte okuma fırsatı buldum.	,726	,780	1,104
6. Bu süreçte yeni çıkan kitaplara ilgin arttı.	,603	,722	,845
7. Salgın sürecinin okumayı bir ihtiyaç haline getirdiğini düşünüyorum.	,686	,779	1,053
8. Bu süreçte okuduğum kitap sayısında bir değişiklik olmadı.*	,576	,601	1,036
9. Bu süreç daha çok kitap okumama vesile oldu.	,789	,836	1,279
10. Bu süreçte yeni kitaplarla tanıştım.	,721	,775	1,169
11. Bu süreç, okumaya yönelik bakış açımı değiştirdi.	,504	,604	,812
12. Bu süreçten önce /daha önce kitap okumaya vakit yoktu.	,403	,520	,537

*: tersten puanlanan maddeler R: Düzeltilmiş madde-puan korelasyonu Loading=Açımlayıcı faktör analizi yük değerleri Estimate = Doğrulayıcı faktör analizi standardize olmayan katsayılar

Öğretmenlerin kitap okumaya yönelik tutumlarını belirlemede kullanılan 12 maddelik ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlılık güvenirlilik kat sayısı 0,885 olarak hesaplanmıştır. Maddelerin tek tek güvenirlilikleri Çizelge 2'te görüldüğü gibi yeterince yüksek elde edilmiştir.

Ölçeğin faktör yapısını ortaya çıkarmak için veriler rastgele iki parçaya ayrılmış, bir parça ile açımlayıcı, diğer parça ile doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğu KMO değeri=,883 ve Barlett testi Chi-square=1359,701, $p < 0,001$ sonuçlarına göre karar verilmiştir. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda özdeğeri 1'den büyük üç faktör elde edilmiş, ancak ikinci faktör altında 2, üçüncü faktör altında sadece 1 madde yer aldığı, üstelik tüm maddelerin ilk faktör altında yeterince yüksek ($>0,35$) yük değerine sahip olduğu görülmüştür. Birinci faktör altında madde yüklerinin 0,35 ile 0,83 arasında değiştiği, tek faktörün açıkladığı varyans oranının %35,047 olduğu belirlenmiştir. Böylece ölçeğin belirgin olarak tek faktörlü (özdeğer 5,447) olabileceği değerlendirilmiştir. Doğrulayıcı Faktör analizi sonucuna göre tek faktörlü yapı veriler tarafından doğrulanmıştır. Elde edilen bazı uyum indeksleri şu şekilde elde edilmiştir: CMIN=127,730; df=52; MNIN/DF=2,456; RMR=,074; GFI=,922;

NFI=,908; IFI=,943; TLI=,927; CFI=,943; RMSEA=,078; (%90 CI ,061-,095). Bu sonuçlara göre ölçeğin en az kabul edilebilir düzeyde verilere uyum sağladığı (Bayram, 2013) söylenebilir.

Salgın sürecinde öğretmenlerin kitap okumaya ilişkin tutumlarını belirlemede kullanılan ölçek 3'ü olumsuz 12 maddeden oluşmaktadır. Olumsuz maddeler tersten puanlandıktan sonra salgın sürecinde kitap okuma tutumu ölçeğinden alınan yüksek puan, salgın sürecinin kitap okumaya olumlu etkisinin olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada kitap okumaya yönelik tutum puanı bağımlı değişken cinsiyet, mesleki kıdem, idari görev, görev yaptığı okul türü, şu anda ikamet edilen bölge, branş ve tercih ettiği kitap konusu bağımsız değişkenler olarak alınmıştır. Çalışmanın bağımlı değişkeni olan kitap okumaya yönelik tutum puanlarının dağılımı incelendiğinde aritmetik ortalama ile medyan değerlerinin birbirine yakın olduğu ve çarpıklık basıklık değerlerinin (-1;+1) aralığında yer aldığı görülmüştür (Çizelge 3). Bu durum dağılımın normalden önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanmış ve istatistiksel analizlerde parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir.

Çizelge 3. Okuma Tutumu Betimsel İstatistik Değerleri

	İstatistik
Mean	43,716
Medyan	45,000
Std. Sapma	9,8047
Minimum	15,0
Maximum	60,0
Çeyreklerarası açıklık	14,3
Çarpıklık	-,675
Basıklık	-,043

Bağımlı değişken bağımsız değişken arasındaki ilişki eğer bağımsız değişken 2 kategorili iken t test, bağımsız değişken 2'den fazla kategorili ise varyans analizi ile değerlendirilmiştir. Kategorik değişkenlerin ilişkili olup olmadıkları ki-kare analizi ile incelenmiştir. Güvenirlik geçerlik analizleri için Cronbach alfa, açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Tüm analizler SPSS ve AMOS paket programları ile yapılmış, istatistiksel anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

1a. Altprobleme ait bulgular (Salgın sürecinde öğretmenlerin kitap okumaya yönelik tutumları cinsiyet değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?)

Öğretmenlerin covid-19 salgını sürecinde kitap okumaya yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına ait t test sonuçları özetlenmiştir.

Çizelge 4. Okuma Tutumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

CİNSİYET	N	Ortalama	Std. Sapma	Sd	t-değeri	p
Kadın	295	44,525	9,6830	580	2,023	,043 [*]
Erkek	287	42,885	9,8760			

^{*}: p<0,05

Çizelge 4'teki sonuçlara göre kadınların erkeklere göre salgın sürecinde kitap okumaya yönelik tutumlarının anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu söylenebilir (t=2,023; p<0,05).

1b. Altprobleme ait bulgular (Salgın sürecinde öğretmenlerin kitap okumaya yönelik tutumları mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemleri beş kategori altında incelenip her kategori için ortalama tutum puanları hesaplanmış ve tek yönlü varyans analiziyle karşılaştırılmış olup sonuçlar Çizelge 5'te özetlenmiştir.

Çizelge 5. Öğretmenlerin Mesleki Kıdeme Göre Kitap Okumaya Yönelik Tutumları

MESLEKİ KIDEM	n	Ortalama±SS	ANOVA-F Sd=4; 577 ^(*)	p	Fark
1-5 yıl	141	44,33±10,16			
6-10 yıl	118	44,50±9,90			
11-15 yıl	117	43,50±9,83	0,829	,507	Yoktur
16-20 yıl	76	42,18±10,45			
21 yıl veya +	130	43,43±8,89			

^(*):Levene Homojenlik testi için F=0,833; p=,504

Çizelge 5'te görüldüğü gibi okumaya yönelik tutumları en yüksek olan mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerdir. Mesleki kıdemleri 16-20 yıl olan öğretmenlerin ise en düşük olduğu tespit edilmiştir. Mesleki kıdem değişkenine göre okuma tutumları arasında görülen bu fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır (F=0,829;p>0,05).

Mesleki kıdem kategorilerine göre öğretmenlerin söz konusu salgın sürecinde kitap okumaya yönelik tutumlarının benzer olduğu söylenebilir.

1c. Altprobleme ait bulgular (Salgın sürecinde öğretmenlerin kitap okumaya yönelik tutumları, görev yaptığı okul türü değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptığı okul türüne göre incelenip her kategori için ortalama tutum puanları hesaplanmış ve tek yönlü varyans analiziyle karşılaştırılmıştır. Sonuçlar Çizelge 6’te özetlenmiştir.

Çizelge 6. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okul Türüne Göre Kitap Okumaya Yönelik Tutumları

GÖREV YAPTIĞI OKUL TÜRÜ	n	Ortalama±SS	ANOVA-F Sd=3;578 ^(a)	P	Anlamlı Fark ^(y)
Okul öncesi	14	49,21±9,56 ^A			
İlkokul	144	44,84±9,68 ^{AB}	2,714	,044 [*]	A>B
Ortaokul	197	43,47±9,21 ^B			
Lise	227	42,88±10,28 ^B			

*: p<0,05 ^(a):Levene Homojenlik testi için F=1,126; p=,338 ^(y): Tukey HSD ($\alpha=0,05$)

Görev yapılan okul türüne göre öğretmenlerin covid-19 sürecinde kitap okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur (F=2,714; p<0,05). Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre okul öncesinde görev yapan öğretmenlerin lise ve ortaokulda görev yapan öğretmenlere göre covid-19 sürecinde kitap okumaya yönelik tutumlarının anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu söylenebilir.

1d. Altprobleme ait bulgular (Salgın sürecinde öğretmenlerin kitap okumaya yönelik tutumları idari görevin olup olmamasına göre farklılık göstermekte midir?)

Çizelge 7. Öğretmenlerin İdari Görevin Olup Olmamasına Göre Kitap Okumaya Yönelik Tutumları

İDARİ GÖREV VAR MI?	n	Ortalama	Std. Sapma	Sd	t-değeri	p
Evet	85	43,13	9,28	580	,597	,551
Hayır	497	43,82	9,89			

İdari görevi olan ve olmayan öğretmenlerin salgın sürecinde kitap okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı fark bulunamamıştır (t=0,597;p>0,05).

1e. Altprobleme ait bulgular(Salgın sürecinde öğretmenlerin kitap okumaya yönelik tutumları branş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin branşları on iki kategori altında incelenip her kategori için ortalama tutum puanları hesaplanmış olup sonuçlar Çizelge 8’de özetlenmiştir.

Çizelge 8. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Kitap Okumaya Yönelik Tutumları

BRANŞ	n	Ortalama±SS	ANOVA-F Sd=11;564 ^(x)	p	Fark
Beden Eğitimi	12	47,50±8,17			
Fen Bilimleri	65	41,29±8,93			
Güzel Sanatlar	12	43,42±9,22			
Matematik	50	43,18±11,14			
Din K. ve İHL Mes. Dersleri	69	44,91±9,54			
Okul Öncesi	13	49,00±10,05			
Rehberlik	14	43,93±12,14	1,341	,198	Yok
Sınıf Öğretmeni	121	45,02±9,35			
Sosyal Bilimler	66	42,82±10,38			
Türkçe- Edebiyat	90	43,13±10,37			
Yabancı Dil	35	42,26±8,92			
Meslek Teknik/Sosyal/ Ticaret.	29	44,45±8,45			

^(x):Levene Homojenlik testi için F=0,990; p=,454

Çizelge 8’de okumaya yönelik tutumları en yüksek olan branşın okulöncesi; en düşük olan öğretmenlerin ise fen bilimleri olduğu görülmektedir. Branşlara göre okumu tutumları arasında görülen bu fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır (F=1,341;p>0,05). Branş kategorilerine göre öğretmenlerin salgın sürecinde kitap okumaya yönelik tutumlarının benzer olduğu söylenebilir.

1f. Altprobleme ait bulgular (Salgın sürecinde öğretmenlerin kitap okumaya yönelik tutumları ikamet edilen coğrafi bölge değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?)

Öğretmenlerin salgın sürecinde ikamet ettikleri bölgeye göre ortalama tutum puanları karşılaştırılmış olup sonuçlar Çizelge 9’da verilmiştir.

Çizelge 9. Öğretmenlerin salgın sürecinde ikamet ettikleri bölgeye göre Kitap Okumaya Yönelik Tutumları

BÖLGE	N	Ortalama±SS	ANOVA-F Sd=6;575 ^(*)	P	Fark
Akdeniz	100	44,95±8,83			
Doğu A.	65	44,38±8,78			
Ege	19	42,26±12,46			
Güneydoğu A.	262	43,83±10,15	0,968	,446	yok
İç Anadolu	65	43,17±9,29			
Karadeniz	21	43,33±8,67			
Marmara	50	41,22±11,01			

(*)Levene Homojenlik testi için $F=1,164$; $p=,324$

Covid-19 sürecinde ikamet edilen bölgelere göre öğretmenlerin kitap okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı fark bulunamamıştır ($F=0,968$; $p>0,05$)

2. Altprobleme ait bulgular (Salgın sürecinde tercih edilen kitap konusu ile öğretmenlerin cinsiyeti arasında bir ilişki var mıdır?)

Covid-19 sürecinde tercih edilen kitap konusu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2=49,641$; $sd=7$; $p<0,01$). Süreçte kitap okumadığını belirten katılımcıların oranı %6,2'dir. Süreçte kitap okuyanların daha çok tercih ettikleri konu/alanların dağılımı cinsiyete göre Çizelge 10'da sunulmuştur.

Çizelge 10. Salgın Sürecinde Daha Çok Hangi Konuda Kitap Okunduğu ile Cinsiyet İlişkisi

Kadın		Cinsiyet		Total
		Erkek		
Bu süreçte daha çok hangi alan /konuda kitap/ kitaplar okudunuz	Dini	30 %10,9	71 %26,3	101 18,5%
	Edebiyat	120 %43,5	78 %28,9	198 36,3%
	Mesleki Gelişim	40 %14,5	42 %15,6	82 15,0%
	Sağlık	9 %3,3	7 %2,6	16 2,9%
	Siyasal	2 %0,7	7 %2,6	9 1,6%
	Sosyoloji-Felsefe	24 %8,7	39 %14,4	63 11,5%
	Bunların Dışında	51 %18,5	21 %7,8	72 13,2%
	Ekonomi	0 %0	5 %1,9	5 0,9%
Total		276 100%	270 100%	546 100,0%

Sütun yüzdesi alınmıştır $\chi^2=49,641$ $sd=7$ $p=,000$

Çizelge 10'da görüldüğü gibi edebiyat (%36,3) en çok tercih edilen konu/alandır. Kadınların erkeklere göre edebiyat konulu kitapları tercih etme oranı çok daha yüksek olarak görülmüştür. Erkeklerin ise dinî ve sosyoloji-felsefe konulu kitapları daha çok tercih ettikleri söylenebilir. Dikkat çeken diğer bir bulgu ise sağlık konulu kitap tercih edenlerinin oranının oldukça düşük (%3 civarında) olmasıdır. Bu süreçte erkek öğretmenler daha çok ekonomi, dini ve siyasi konulu kitapları; kadın öğretmenlerin ise edebiyat ve sağlık içerikli (ve bunların dışında) kitapları tercih ettiği söylenebilir.

3. Altprobleme ait bulgular (Salgın sürecinde tercih edilen kitap konusu ile öğretmenlerin mesleki kıdemi arasında bir ilişki var mıdır?)

Salgın sürecinde kitap okuduğunu belirten öğretmenlerin tercih ettikleri kitap konusu ile mesleki kıdemleri arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla frekanslarla çapraz tablo oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular Çizelge 11'de sunulmaktadır.

Çizelge 11. Salgın sürecinde daha çok hangi alan/konuda kitap okunduğu ile Mesleki Kıdem ilişkisi

		Mesleki Kıdem					
		1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16-20 yıl	21 yıl ++	Total
Bu süreçte daha çok hangi alan/konuda kitap/kitaplar okudunuz	Dini	15 %11,3	17 %15,7	27 %24,1	17 %24,6	25 %20,2	101 18,5%
	Edebiyat	62 %46,6	51 %47,2	34 %30,4	21 %30,4	30 %24,2	198 36,3%
	Mesleki Gelişim	18 %13,5	16 %14,8	19 %17,0	8 %11,6	21 %16,9	82 15,0%
	Sağlık	3 %2,3	3 %2,8	2 %1,8	0 %0	8 %6,5	16 2,9%
	Siyasal	1 %0,7	0 %0	3 %2,7	3 %4,3	2 %1,6	9 1,6%
	Sosyoloji-Felsefe	16 %12,0	7 %6,5	13 %11,6	8 %11,6	19 %15,3	63 11,5%
	Bunların Dışında	18 %13,5	13 %12,0	11 %9,8	11 %15,9	19 %15,3	72 13,2%
	Ekonomi	0 %0,0	1 %0,9	3 %2,7	1 %1,4	0 %0	5 0,9%
	Total	133	108	112	69	124	546
	%100	100%	100%	100%	100%	100,0%	

Sütun yüzdesi alınmıştır $\chi^2=49,648$ $sd=28$ $p=,007$ sütun yüzdesi alınmıştır

Öğretmenlerin salgın sürecinde okuma tercihleri ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($\chi^2=49,648$; $sd=28$; $p<0,01$). Tüm mesleki kıdem gruplarında öğretmenler tarafından daha çok edebiyat konulu kitapların tercih edildiği, 1-5 yıl kıdemlilerde mesleki gelişim, diğer kıdem gruplarında dini konulu kitapların ikinci sırada yer aldığı belirlenmiştir.

4. Altprobleme ait bulgular (Salgın sürecinde okunan kitap konusuna göre öğretmenlerin okuma tutumları arasında anlamlı fark var mıdır?)

Salgın sürecinde öğretmenlere kitap okuyup okumadıkları, okuyorsa daha çok hangi alan/konuda kitap okudukları sorulmuş, alınan cevaplar dini, edebiyat, mesleki gelişim, sağlık, siyasal, sosyoloji-felsefe, ekonomi şeklinde kategorize edilmiştir. Elde edilen bu kategorilere göre öğretmenlerin tutumları karşılaştırılmıştır. Sonuçlar Çizelge özetlenmiştir (hiç okumayanlar çıkarıldı).

Çizelge 12. Okunan konuya göre kitap okumaya yönelik tutumların karşılaştırılması

KİTAP KONUSU	N	Ortalama±SS	ANOVA-F sd=7; 538 ^(a)	P	Anlamlı Fark ^(y)
Dini	101	45,78±8,57 ^{AB}			
Edebiyat	198	44,55±9,19 ^{AB}			
Mesleki Gelişim	82	45,02±8,11 ^{AB}			
Sağlık	16	48,31±5,15 ^A	2,522	,015*	A>B>C
Siyasal	9	38,0±12,66 ^{BC}			
Sosyoloji-Felsefe	63	44,62±9,09 ^{AB}			
Bunların Dışında	72	44,21±9,82 ^{AB}			
Ekonomi	5	33,20±9,96 ^C			

*:p<0,05 ^(a): Levene Homojenlik testi için F=1,592; p=,135 ^(y): Tukey HSD ($\alpha=0,05$)

Katılımcılardan daha çok sağlık /konulu kitap okuyanların okumaya yönelik tutumları diğer gruplara göre daha olumlu bulunmuştur. Ekonomi veya siyasi konulu kitap okuyanların okumaya yönelik tutumları ise diğerlerine göre daha düşük bulunmuştur.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın ilk amacı öğretmenlerin Covid-19 salgını sürecinde kitap okumaya yönelik tutumlarını ortaya koymaktır. Çalışma bulguları, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre salgın sürecinde kitap okumaya yönelik tutumlarının anlamlı düzeyde daha olumlu olduğunu göstermiştir. Ayrıca, salgın sürecinde öğretmenlerin tercih ettikleri kitapların konuları ile bu öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kadınların edebiyat kitaplarını, erkeklerin ise daha çok dinî ve sosyoloji-felsefe konulu kitapları tercih ettikleri tespit edilmiştir. Öğretmenler üzerinde kitap okumayla ilgili yapılan çalışmada Konan ve Oğuz (2013), düzenli kitap okuma bakımından kadınların oranının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Dedeoğlu ve Ulusoy (2013), öğretmen adayları üzerinde yaptıkları çalışmada benzer şekilde kadınların okuma tutumlarının anlamlı derecede daha olumlu olduğunu bulmuşlardır. Buna göre okuma tutumlarında cinsiyet farklılığı bakımından bu çalışmanın sonuçlarının alanyazındaki sonuçlar ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Bu durumun Covid-19 salgını ile ilişkili olmaksızın kitap okumaya yönelik başka araştırmalarda da ifade edilen cinsiyet değişkeni kapsamında, kadınların erkeklere göre kitap okumaya yönelik tutumlarının daha olumlu olması ile ilişkili olabileceği değerlendirilmiştir.

Çalışmada bir diğer anlamlı fark da öğretmenlerin görev yapılan okul türünde belirlenmiştir. Bu farkın okul öncesinde görev yapan öğretmenlerin diğerlerine göre

tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulguya dair alan yazında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak, özellikle okulöncesi öğretmenlerinin eğitim öğretim süresince gün içerisinde ara vermeksizin yürüttükleri mesleki çalışmaları dikkate alındığında kitap okumaya dair olumlu tutumlar geliştirmelerine dair fırsatların sınırlı olduğu bilinmektedir. Ancak, diğer meslektaşlarına göre kitap okumaya yönelik tutumlarının olumlu yönde farklılaşmasının nedeni salgın boyunca kitap okuma fırsatlarının artması ile ilişkilendirilebilir.

Çalışma bulguları sonucunda öğretmenlerin salgın sürecinde okumaya yönelik tutumlarının mesleki kıdemlerine, idari görevi olup olmasına, yaşadığı bölgeye ve branşlarına göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Çalışmanın diğer amacına dair bulgular değerlendirildiğinde, öğretmenlerin genel olarak ilk sırada edebiyat konulu kitapları tercih ettikleri anlaşılmıştır. Alan yazında yer alan çalışmalara bakıldığında benzer bulgulara rastlanmaktadır. Örneğin, Karasha-hin (2009) on dört ilde görev yapan öğretmenler üzerinde yaptığı çalışmasında öğretmenlerin sanat metinlerini öğretici metinlere göre daha fazla tercih ettikleri bulgusuna ulaşmıştır. Öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmalarda en çok tercih edilen kitap konusu olarak Yalman vd. (2013) % 38 ile macera türü, Yalman vd. (2015) % 74 ile roman türü olduğunu belirlemişlerdir.

Bunun yanında mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin mesleki gelişim kitaplarını tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu durum mesleğe adaptasyon sürecinde öğretmenlerin kendilerini geliştirmeye yönelik bir arayış içinde olmaları ile açıklanabilir (Saka, 2013). Ayrıca daha çok sağlık konulu kitap okuyanların okumaya yönelik tutumları diğer gruplara göre daha olumlu bulunmuştur.

Dikkat çeken diğer bir bulgu ise sağlık konulu kitapları tercih edenlerin oranının oldukça düşük (%3 civarında) olmasıdır. Bu süreçte sağlık konusunun ön palanda olduğu göz önüne alındığında bu oranın son derece düşük olduğu söylenebilir. Salgın sürecinde görsel medyada (hemen her tv kanalında) sağlık ile ilgili çok sayıda programın yapılması, bireylerin sağlık konulu kitap okuma gereksinimini gidermiş olabileceği şeklinde değerlendirilmiştir.

Salgın sürecinde kitap okumadığını belirten katılımcıların oranı ise % 6,2'dir. Öğretmenlerin bu süreçte kitap okumaya daha fazla yöneldikleri görülmektedir. Çünkü daha önce yapılan çalışmalarda, öğretmen ve öğretmen adayları arasında kitap okumama oranları daha yüksek rapor edilmiştir. Örneğin: Yalman vd. (2015) 200 öğretmen adayı üzerinde yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının % 25'inin kitap okuma alışkanlığı olmadığını; Konan, (2013) ilköğretim okulu yöneticilerinin okuma alışkanlıklarını incelediği çalışmasında son bir ay içinde hiç kitap okumadığını belirtenlerin oranı %50 olarak bulmuştur. Konan ve Oğuz (2013) 463 öğretmen ile yaptıkları çalışmalarında öğretmenlerin %59'unun düzenli kitap okumadığını belirlemişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin salgın sürecini genel olarak kitap açısından verimli değerlendir-

dikleri söylenebilir, zira Covid-19 sürecinden önce yapılmış çeşitli çalışmaların (Aslantürk, 2008; Karaşahin, 2009; Konan, 2013; Konan ve Oğuz, 2013) bulgularına göre kitap okumaya engel olarak en fazla zaman bulamama nedenini göstermişlerdir. Buna göre salgın sürecinde okulların örgün eğitime kapalı olmasının, öğretmenlerin kitap okumaya zaman ayırabilmelerinde etkili olduğu söylenebilir.

Bu çalışma kesitsel tarama metoduyla 582 öğretmenden toplanan veriler ile sınırlıdır. İleriki çalışmalarında öğretmenlerin kitap okuma tutum ve tercihlerini geniş bir zaman dilimine yayılarak (boylamsal) üzerinde çalışmalar yapılabilir. Böylelikle öğretmenlerin söz konusu tutum ve tercihleri ayrıntılı bir şekilde ortaya konulabilir. Ayrıca bu sürecin sosyolojik ve psikolojik etkilerinin öğretmenlerin kitap okumaları üzerindeki yansımalarının da önemli bir araştırma alanı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada veri toplamada Nicel teknikler kullanılmış olması bir sınırlılık olarak görülebilir. Derinlemesine bulgular için nitel veri toplama kapsamında odak grup görüşmeleri veya yapılandırılmamış-yarı yapılandırılmış görüşmelerin kullanılmasının daha detaylı ve doğru bilgi sağlayacağı, dolayısıyla bulguların zenginleştirilebileceği (Adams ve Cox, 2008) de ifade edilebilir.

Kaynakça

- ADAMS, A. VE COX, A. L. (2008). Questionnaires, in-depth interviews and focus groups. P. Cairns ve A. L. Cox (Ed.). *Research Methods for Human Computer Interaction* içinde (s. 17-34). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- AKÇAMETE, G. (1990). "Okuma akıcılığı ve anlama", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 23(2), ss. 435-440.
- AKTAŞ, Ş. ve GÜNDÜZ, O. (2001). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ASLANTÜRK, E. (2008). Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgi ve alışkanlıklarının karşılaştırılması, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Aydın.
- AYTAÇ, G. (2002). *Edebiyat ve Medya Kitaptan Ekran Edebiyat*, TC Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- AYTAŞ, G. (2005). "Okuma eğitimi", **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 3(4), ss. 461-470
- BAYRAM, N. (2013). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş AMOS Uygulamaları* (2.Baskı), Ezgi Kitabevi, Bursa.
- DEDEOĞLU, H. ve ULUSOY, M. (2013). "Sınıf öğretmeni adaylarının okuma tutumları", **Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları**, 1(2), ss. 80-88.
- DEMİREL, Ö. (1999). *Türkçe Öğretimi*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- DOĞAN, B. ve ÇERMİK, H. (2016). "Kitap okumaya yönelik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması", **Education Sciences (NWSAES)**, 1C0660, 11(3), ss. 168-183.

Covid-19 Salgın Sürecinde Öğretmenlerin Kitap Okuma Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi

- DÖKMEN, Ü. (1994). Okuma becerisi, ilgisi ve alışkanlığı üzerine psiko-sosyal bir araştırma, MEB Yayınları, İstanbul.
- GÜNDÜZ, O. ve ŞİMŞEK, T. (2011). Uygulamalı Okuma Eğitimi, Grafiker Yayınları, Ankara.
- KAPLAN, M. (1989). Kültür ve Dil (6. Baskı), Dergâh Yayınları, İstanbul.
- KARASAR, N. (2007). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (17.Baskı), Nobel, Ankara.
- KARAŞAHİN, M. (2009). İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okuma Kültürlerinin Değerlendirilmesi, MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara
- KONAN, N. ve OĞUZ, V. (2013). "Öğretmenlerin okuma alışkanlıkları", **KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, 10(1), ss. 105-119.
- KONAN, N. (2013). "İlköğretim okulu yöneticilerinin okuma alışkanlıkları", **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 19(1), ss. 31-59.
- KURULGAN, M. ve ÇEKEROL, G. S. (2008). Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma", **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 8(2), ss. 237-258.
- MERİÇ, C. (1992). Bu Ülke, İletişim yayınları, İstanbul.
- RAPOPORT, S., RUBINSTEN, O. ve KATZIR, T. (2016). "Teachers' beliefs and practices regarding the role of executive functions in reading and arithmetic", **Frontiers in Psychology**, 7, 1567, doi: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01567>
- SAKA, Y. (2007). Exploring the interaction of personal and contextual factors during the induction period of science teachers and how this interaction shapes their enactment of science reform, Florida State University (Doktora tezi). Erişim: ProQuest Dissertations & Theses Database, UMI No. 3312780.
- SARAR KUZU, T. ve DOĞAN, T. (2015). "Öğretmen adaylarına yönelik okuma tutum ölçeği geliştirme", **Turkish Studies**, 10(15), ss. 771-786., doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8938>, p.
- SEVER, S. (2011). Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme, Anı Yayıncılık, Ankara.
- YALMAN, M., ÖZKAN, E. ve BAŞARAN, B. (2015). "Geleceğin öğretmenlerinin kitap okuma alışkanlıklarının incelenmesi: Dicle Üniversitesi örneği", **EKEV Akademi Dergisi**, 61(61), ss. 463-478.
- YALMAN, M., ÖZKAN, E. ve KUTLUCA, T. (2013). "Eğitim Fakültesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları üzerine betimsel bir araştırma: Dicle Üniversitesi örneği", **Bilgi Dünyası**, 14(2), ss. 291-305

EK

Çizelge 13. Katılımcıların kitap okuma tutumu ölçeği maddelerine verdikleri tepkilerin yüzde dağılımı (n=582)

	(1) %	(2) %	(3) %	(4) %	(5) %	X*
1.Bu salgın sürecinde kitap okumaya olan ilginin arttığını düşünüyorum	5,2	14,8	5,7	32,8	41,6	3,91
2. Salgın\Pandemi öncesi daha çok kitap okuyordum	15,8	46,6	7,4	19,4	10,8	3,37
3. Salgın\Pandemi sürecinde kitap okumak benim için önemli bir uğraş oldu	5,5	13,4	9,6	30,4	41,1	3,88
4. Bu süreçte kitap okumak sıkıcı bir uğraştır	50,5	38,0	4,8	5,2	1,5	4,31
5. Okumak isteyip de daha önce okuyamadığım bazı kitapları bu süreçte okuma fırsatı buldum	5,0	10,1	4,6	33,0	47,3	4,07
6. Bu süreçte yeni çıkan kitaplara ilgin arttı	6,5	25,3	17,4	32,5	18,4	3,31
7. Salgın sürecinin okumayı bir ihtiyaç haline getirdiğini düşünüyorum	4,6	17,7	8,9	37,8	30,9	3,73
8. Bu süreçte okuduğum kitap sayısında bir değişiklik olmadı	23,0	41,1	6,4	18,2	11,3	3,46
9. Bu süreç daha çok kitap okuma vesile oldu	6,4	14,6	4,8	30,9	43,3	3,90
10. Bu süreçte yeni kitaplarla tanıştım	5,3	15,8	6,2	35,7	36,9	3,83
11. Bu süreç, okumaya yönelik bakış açımı değiştirdi	8,9	32,8	8,6	29,0	20,6	3,20
12. Bu süreçten önce kitap okumaya vakit yoktu	19,6	33,7	8,8	28,5	9,5	2,75

(1)= Kesinlikle katılmıyorum (2)= Katılmıyorum (3)= Kararsızım (4)= Biraz katılıyorum (5)= Tamamen katılıyorum

*: 2, 4, 8. maddeler tersten puanlandıktan sonra hesaplanmıştır, Çizelgede satır yüzdesi alınmıştır.